

FOMENT

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, dimars 2 de Setembre de 1913

Núm. 203

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE

LUGARS HABITACIONS
QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS

Cotxes a tots els itrens — Plaça de Prim - REUS — Telefon núm. 28

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES

SERVEI DE GRAN LLUIMENT

PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA

Tots els dies de 12 a 3 concerts. — Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià. — Gran menjador per a 500 comensals. — Esplendida il·luminació. — Servei esmerat. — Cuina selecta. — Perruqueria i banys.

L'EMIGRACIÓ ESPANYOLA

Uns quants números i unes quantes consideracions

En 1912 han emigrat d'Espanya 194.445 persones, o sigui el 1'05 0/0 de la població total. En 1911 emigraren 159.683 espanyols, o sigui 54.760 menos que l'any passat. Aquestes són les xifres oficials a les quals hi ha que afegir els que emigren des de l'estranger, especialment per Gibraltar i ports francesos i portuguesos i que fan pujar l'exòde de espanyols que abandonen la seva terra en quants milers més.

L'aument de 1912 sobre 1911 obeeix a causes diverses de les quals podem apuntar: la prohibició temporal imposada als italians d'emigrar a l'Argentina, lo qual fou causa indirecta de que marxessin més espanyols, i l'increment normal que cada any va prenent la corrent emigratòria.

La temporada en que fou més abundosa l'emigració coincidí ab els quatre darrers mesos de l'any (109.386 individus), que és la pitjor època pel camperol d'Espanya i la que s'escatí amb la primavera de l'America del Sud, en que es més intensa la demanda de braços. Prova aixó que molts dels que marxen ho fan cridats o sugestionats pels propagandistes de l'emigració.

La major part dels emigrants espanyols ha anat a l'Argentina (147.640 espanyols, o sigui 51.631 més que en 1911.). Gairebé tot l'excés de l'emigració de 1912 sobre 1911 ha estat, doncs, absorbit per aquest país.

no està desaccord amb la donada per les estadístiques oficials brasilenyes. Segons aquestes, els emigrants espanyols entrats a Brasil en 1912 son 35.492. Quina xifra és la bona? Nosaltres ens decantem més cap a la darrera, tant perque sabem com se fan aquestes coses a Espanya, com per la quantitat d'emigrants clandestins que s'embarquen per Gibraltar, França i Portugal, ademés dels molts que defembarcant a Montevideo o Buenos Aires se dirigeixen a Estats brasilenys del Sud. Creiem que la xifra d'arribants a l'Argentina deu també apujar-se considerablement, puig es aquesta nació la que principalment té montat el servei clandestí d'emigrants per Gibraltar.

Sempre segons les xifres oficials espanyoles, el port pel qual surten més gran nombre d'emigrants es Vigo. Segueix la Corunya, després Almeria i en quart lloc Barcelona amb 16.105 emigrants. Devem observar que la major part dels emigrants que surten pel port de Barcelona son aragonesos i valencians. Catalans, en el sentit estricte de la paraula emigrant, es dir gent reclutada a la que's paga el passatge, n'embarquen pocs. Fou un dia la provincia de Lleida que proporcionà un contingent respectable d'aquesta lamentable emigració, que avur no alcança sino una xifra exigua.

Tot l'excés d'emigració de 1912 damunt 1911 el donen els ports del Nord, l'Almeria i Cadix. Però la gran massa d'emigrants segueix donant la Galicia i Asturias. Entre aquestes i León i Salamanca fan un total de 104 mil emigrants.

I per últim, aquests emigrants

s'han embarcat en vaixells alemanys, 55.980; en vaixells anglesos, 50.905; i en barcos espanyols 36.634. De manera que l'abandó de la patria es tant complet per aquests emigrants, que fins el viatge de marxa el fan sota bandera estrangera.

L'emigració, es útil o perjudicial a Espanya? En l'aspecte de la seva riquesa i de la seva població, en reb perjudicis o beneficis?

Heus aquí unes preguntes que no està de més fer i que no anem pas a respondre concretament. Però amb relació a les mateixes, anem a donar uns dats numèrics, de fet, que no han tingut gens en consideració els economistes i sociòlegs que volen resoldre aquesta i altres i altres qüestions, sense altre bagatge que raons, sentiments o generalitzacions, admeses per tothom, pero no contrastades per aquesta pedra de toc que's diu experimentació. Les provincies que més emigren d'Espanya son les següents, amb expressió del tant per 100 de la seva població:

Corunya	20.582	3.21
Pontevedra	17.009	3.71
Orense	16.947	4.18
Lugo	16.916	3.64
Almeria	15.717	4.37
Oviedo	12.802	2.06
León	10.704	2.77
Salamanca	9.527	2.97
I les que emigren menys son:		
Cuenca	173	0.07
Segovia	174	0.10
Ciudad Real	183	0.05

Doncs be; la provincia més emigradora, aquest i altres anys, Corunya, ofereix una densitat de població de 82'70 per 100, superior en més del doble a la normal espanyola. I les demés van per allí. Cuenca, que no més ha tingut 173 emigrants ha nrribat en canvi a no tenir més que 14'52 per 100 de població, el mínim espanyol. I lo demés passa en les demés provincies no emigradores, sense cap excepció.

No vol dir aixó que l'emigració

faci augmentar la població dels pobles que la sofreixen; vol dir que quan aquesta emigració es practica anys i anys seguits com en els pobles del Nord d'Espanya, no es causa de despoblació, ni molt menys de pobresa, com haurem de veure després.

Aquest fet que comprovem en el cas d'Espanya, el podem comprovar en tot el món. Nacions emigradores son Alemanya i Anglaterra i Italia i no veiem que en cap d'aquestes nacions l'emigració sigui un perjudici, sino tot lo contrari.

En 1911 sortiren d'Anglaterra tants emigrants com han sortit d'Espanya en quatre o cinc anys, 623.325. I la població anglesa creix. El mateix any sortiren de Europa 2.200.000 emigrants, la major part per a America. Espanya contribuí an aquesta xifra amb 140.000 persones. Els espanyols que han marxat d'Espanya en cinc anys, marxen d'Anglaterra en catorze messos.

Se dirà que aquestes nacions tenen un excés de població? També! tenen les provincies espanyoles emigradores en relació als seus medis de viure. Se dirà encara que la colonització interior d'Espanya. Molt bé; pero ls emigrants no's poden esperar a que's comenci aquesta colonització de la qual fa anys i anys que's parla sense que's vegi el seu començament. A femés, veiem els de l'interior no emigren. La tant bescantada colonització, si mai arriba, no parará doncs en gran quantitat la corrent emigratòria espanyola.

Els que parlen de l'emigració no més que per un sentimentalisme, els que retreuen alló de la "sangría suelta", que tant d'èxit ha tingut, no tenen en compte els que tornen, els quals, no més per lo que's refereix a l'Argentina son 61 mil individus en 1912. No tenen en compte tampoc els diners que aquests emigrants giren a Espanya, que segons el competent en Rafael M. de Labra pujen a 300 mil·lions de pessetes per any. No saben ademés que la colonia espanyola a l'Argentina té

en ses mans una gran part del comerç i l'industria del país; que a Cuba el 85 per 100 de les contríbucions comercial i industrial es pagat per espanyols; que a Méxic la colonia espanyola té capitals de centenars de mil·lions de duros; que Galicia i Asturias están sembrades d'escoles, industries, assils i xalets fets amb diners de "indianos", i que, com una gran part de la creixent industria italiana es deguda als diners dels emigrants, podria succeir en aquest país, si aquí hi hagués un major esperit d'empresa.

Es aixó una defensa de l'emigració? No; certament; es un estudi fet amb xifres i dats, al qual se n'hi pot oposar un altre, pero que per a ser eficaç i convincent deu venir amb iguals elements de fet.

No creiem perjudicial l'emigració quan aquesta no es provocada. La recruta d'emigrants, l'embarcament a remats, a les ordres d'agents sense entranyes, cap a països que desconeixen, portant-los a l'interior, lluny de centres importants de població, o a obres realitzades en climes mortífers, o a cultius desconeguts i insans, aquesta si que es dolenta i deuria vigilar-se estretament.

L'altra no. L'altra, com diu en Frederic Rahola "es el medi que tenen les colectivitats per a complir ses funcions reproductores, feconda mentres la conquesta es esteril". I, afegeix el mateix il·lustre escriptor, "els pobles procreadors son pobles emigrants; eis pobles estancats que no emigren solen esser pobles que no procreen".

I acabem donant un exemple vivent d'aquesta afirmació: França no emigra i té un problema gairebé desconegut a tot arreu, el de la despoblació.

C. A.

EL MARROC SAGNANT

Va prenent possessió de les terres ocupades per les tropes espanyoles el nou comissari general. Ha passat per Ceuta i les costes atlàntiques i, després de l'entrada triomfal a Tetuán, telegraficà la seva presència des de Rinoón de Medik. El general Marina, sembla anunciar la nova era militar per tota la zona espanyola. El general Alfau representava una política i una tàctica que devien ésser equivocades quan el Govern l'ha substituït pel general Marina, el qual segurament, deu tenir plans nous que aplicar, però que cap ciutadà espanyol, fora dels iniciats, coneix. Dels efectes del canvi de comissari res sabem, ara per ara, més que dues coses, lo que'ls telegrams anuncien de l'impresió agradable que'l nomenament del general Marina ha produït en els moros i la persistència en els parany i en els atacs als convois.

L'harka, no fa descansar les armes, tot esperant la nova política del nou general. I es que a ells, musulmans intuits, patriotes ferotgement sentimentals, amb un odi, gaire bé fisiològic contra'l «runú», que se'ls hi endona de la bondat o de la duresa del capità dels enemics? Per ventura, en l'Espanya de 1908-1912, infundir per a res els generals cavalleresos o aquells altres brutals que, com el del conte den George d'Esparbís, manaven als seus cuiracers posar-se en els cascos per crineres les cabelleres tallades de les dones espanyoles? Les guerres de religió i d'independència se desenten de tota la política del contrari. No hi ha hagut rei a Espanya, fora de Carles III, com el rei intrús, Josep Bonaparte. Cada decret seu era un benefici, cada llei una reforma, cada acció una virtut i al cap de cinc anys de fer de bon rei, passa la frontera perseguit per l'odi de totes les Espanyes. Els peninsulars eren el catòlicisme i l'arabisme i el morisme i la França. Els separava el cel i la terra. Encara que hagués convertit Espanya en un jardí de les Hespèrides, els patriotes haurien recorregut el mateix camí del 2 de Maig a la batalla de San Marcial.

El general Marina triomfarà, però valdrà el triomf la sang veçada i l'or gastat. I si triomfa serà, definitivament, enterrant amb el cadavres dels kabilennys vençuts, tota possibilitat de revolta, tot desig de revenja? El corresponent d'«El Imparcial», don Alfred Rivera, en una orònica amb data 18 del mes passat escriu a l'arribar a Ceuta, procedent de Rincón: «Des del vapor hem vist amb els prismàtics moure's les reduïdes forces que operen en la vall

del Fenidak o dels Castillejos. Els moros están atacant un convoi que ve de «Cudia Federico» a la «Condessa». El convoi ha caigut en un parany. I afegeix: «Ahir, en un atac a la posició de la «Condessa» varem tenir 7 morts i 17 ferits. Els moros son amos de la platja, passen descaradament les línies del nostre camp interior i fan lo que volen. Aquestes son les impressions que rebo a l'arribar a Ceuta. A la plaça observo un ambient d'angunia enorme. I com no ha d'ésser així si la gent veu que no hi han prou forces per a defensar la plaça en un moment apurat, si contempla la seguida desfilada de morts, ferits i malalts, si a cada instant se baiden els barris forans i arriben desolats a la plaça, cercant refugi, homes, dones i criatures?»

Málaga ja no té un llit per als malalts i ferits i la caravana trágica ha marxat cap a Cadiz, Sevilla, Córdoba i altres pobles andalusos, fins a ésser convertida l'Andalusia del Sur en un immens hospital. Diàriament poden llegir-se en els periódics les llistes inacabables de malalts i ferits que'ls vapors desembarquen a Málaga, Cadiz i Sevilla. Semblen els dies de la guerra de Cuba. Els moros, com els cubans, poden dir també: «Nosaltres comptem amb el clima.»

I tot això, per a que? Els compromisos internacionals, se respon. Però si l'acta d'Algeires, si'l tractat franco-espanyol, no don un manament de lliure, sinó una otorgació de protectorat i d'acció policíaca. Una ambició colonial podria justificar lo que la diplomàcia no ordena i tot l'imperi marroquí que se'ns ofereix, té una extensió territorial com la meitat de Catalunya, sense altres camps fecunds que l'horta de Tetuán. Quin es, doncs, el «deus ex machina» d'aquesta tragedia?

«La Voz de Guipúzcoa», diari que no titllarà ningú d'exaltat, ve publicant uns articles en els quals s'acusa a certs polítics d'aprofitar aquest drama espanyol per a les seves combinacions financeres. Lo que diu «La Voz de Guipúzcoa», es veritat?

No ho sabem, però... En Victor Hugo va descriure meravellósament la nit de la batalla de Waterloo. Damunt de les glories guerres, per on passaren els soldats heroics, marxà l'exèrcit d'expoliadors de cadavres, d'apropiadors de la mort. La casa Rothschild, neix en el camp de Waterloo i els Ecuaduers inicien el seu negoci. Avui, també, aprofitant el dolor de les vides de tot un exèrcit, de tot un poble, els Ecuaduers aprofiten la sang per a actuar de financers?

executiu, que'l formaran els senyors següents: Bonaventura Domenech, Paul Magriñá, Josep Pedret, Tomás Barbará, Celestí Ferrando, Ramón Magriñá, Joan Minguell i Pere Ambrós.

Per referències que tenim, podem avançar als nostres lectors, que ben prompte quedarà confeccionat el programa de les festes, del qual contindrà números que cridarán l'atenció per la seva originalitat.

Persona de confiança. S'ofereix per a qualsevol càrrec de feina lleugera. Sab llegir i escriure.—Per a informes, dirigir-se a aquesta impremta.

El mercat celebrat ahir se vegé molt concorregut, efectuant-se moltes transaccions en avellanes, ametlles i vi de l'actual collita.

S'ha establert un servei quinzenal directe entre'l port de Tarragona i Nova York, que inaugurarà aquesta setmana el vapor «Italia», embarcant les primeres partides d'avellanes i ametlles de la nova collita.

Un dia es Barcelona, l'altra Málaga, l'altra Palma que'emersen tots els esforços per a la municipalització del servei de l'aigua, havent suscirit el senyor Manra 30.000 pessetes de l'empréstit de dos milions emés amb dit objecte per l'Ajuntament palmesà, gest que són incapaces d'imitar els nostres oligarques que's diuen republicans i tant aparenten estimar al poble.

I la corrent municipalista s'estén arren com taca d'oli. Aixís cada dia llegim telegrams en la premsa, com el següent, de Castelló de la Plana.

«S'ha col·locat la primera pedra en l'edifici destinat a Central d'electricitat que construirà l'Ajuntament per a municipalitzar el servei d'alumbrat públic.»

A Reus caminem endarrera com els francesos. A Reus tenim municipalitzat el servei de l'aigua i l'anem a desmunicipalitzar per a entregar-lo a una empresa privada que farà un negoci fabulós amb les nostres aigües. I aixó ho apoen titulat republicans i, per a major vergonya, els socialistes!

Res, que som una excepció del mapa.

Vegis a quarta plana la cartadura de Junceda.

Havent sortit el senyor Cambó per a Londres, s'ha aplacat per uns dies la festa regionalista de Cornudella, essent probable que se celebri el dia 28 del corrent.

Se trova vagant la secretaria de l'Ajuntament de Tiveny.

Es probable que a darrers d'aquesta setmana comencin ja les operacions de la verma en algunes finques d'aquest terme municipal.

L'Escola Normal Superior de Mestres de Tarragona ha publicat la convocatòria per als alumnes d'aquella Escola que havent aprovat els exercicis del gran de mestre de primera ensenyança en juny últim i es trobin en les condicions reglamentaries, vulguin demanar sa admisió al concurs per a adjudicar la pensió ordinària corresponent an aquest districte universitari per a ampliar estudis a l'estranger.

Les instancies deurán ésser presentades abans del dia 15 del corrent mes de setembre.

MERITORI. Se'n necessita un per una casa de comerç d'aquesta ciutat. Informaran en aquesta impremta.

El ministre de la Governació ahir devia portar a l'examen dels seus companys, les noves disposicions que té dictades per al joc.

A Madrid s'han reunit els republicans unionistes, acordant seguir el programa del senyor Sol i Ortega. El senyor Tato Amat, donà compte de que

les germanes del finat renunciaven a que abonés el Congrés els gastos de l'enterro, entenent-se interpretar la voluntat del senyor Sol, que res acceptat en vida de la monarquia, encara que agraint el propòsit.

La Comissió executiva de l'homenatge an Rafel de Casanova ha comunicat que s'han tancat les llistes de la subscripció pública per ella organitzada. A Santí Boi del Llobregat es posarà una magnífica lápida a la Rambla den Casanova.

El projecte de monument ha sigut encarregat al distingit arquitecte, nostre bon amic i paísà, en Josep Simó i Bofarull.

Davant de nombrosa concurrència se posà en escena la nit del prop passat diumenge en el teatre de la recreativa societat La Palma, l'hermosa tragedia catalana del llorejat poeta en Victor Balaguer, «Les esposales de la morta o Romeo i Julieta».

Els intèrpretes foren molt aplaudits, principalment la primera actriu senyora Bassada i el jove actor i director senyor Benet.

La Junta organitzadora de les festes constantinianas d'aquesta ciutat ha acordat erigir per subscripció popular i baixa la quota única de vint cèntims, una creu monumental, que serà emplaçada enfront al santuari de Nostra Senyora de la Misericòrdia.

AVIS El Doctor Pere Fontana Grau, especialista en les enfermetats dels ulls, ha traslladat als dilluns de cada setmana, la visita que tenia establerta els diumenges, en el carrer de la Presó, 8, principal. Hores de consulta: de 10 a 1 i de 3 a 5.—A Barcelona, Diputació, 235.

LLUM ELÈCTRICA. Lámpara Metal-T insuperable, de filament metálic tresflat. Única y verdaderament irrecipible i la millor i més econòmica de totes les lámparas elèctriques. Des de 1 de juliol a 180 pessetes, de 5 a 50 bujies. Lluís Escaló, arraval de Santa Aña, n.º 40.—Cassa degudament autoritzada per a instalacions elèctriques de totes classes, comptant amb personal tècnic experíes per a dit servei.

Eduard Regasens Corredor de Comers col·legiat. Intervenció de tota classe d'operacions als Banchs de la localitat. Compra-venta de paper estranger.—Operacions de banca y borsa. Arraval de Santa Aña, 55. Telefon 108.

ESPECTACLES

SALA REUS. Escollides sessions de cinematograf tota els dijous, dissabtes i dies festius.

SECCIO OFICIAL

Arcaldia Constitucional de Reus

Essent variis els contribuents que per trobar-se ausents de la població no han satisfet l'impost del tercer trimestre del repartiment general, aquesta Alcaldia concedeix un nou plaç de 15 dies per a que sense recórrer de cap mena puguin saldar l'impost de dit trimestre en la Administració municipal d'arbitris, i transcorregut aquest nou i improrrogable plaç se procedirà executivament contra'ls morosos, amb els recórres i apremis corresponents.

Reus 1 setembre de 1913.—L'Alcalde, Manuel Sardá.

REGISTRE CIVIL

INSCRIPCIONS DEL DIA 1 SETEMBRE 1913

NAIXEMENTS
Rosa Corrons Sala, Guillem Adserá Casals.—Josep Martínez Lucas.

DEFUNCIONS.
Francisco Martí Martí, 54 anys, Jesús, 10.—Francisco Moragas Cartañá, 57 anys, Baseta Sales, 22.—Mercè Mas

Gallard, 61 anys, Manómit.—Maria Angela Serra Martorell, 81 anys, Jesús 16.

MATRIMONIS

Salvador Fort Caballé amb Maria Royo Fornós.—Domingo Agramunt Malvás amb Narcís Mestres Llirba.

Institut General i Tècnic de Reus

ANUNCI

Amb arreglo a lo previngut en les disposicions vigents durant el mes de setembre queda oberta la matrícula de ensenyança oficial i en la primera quinzena d'octubre de la no oficial colegiada.

Els alumnes presentaran una sollicitat dirigida al senyor director acompanyant la cédula personal si tenen més de catorze anys, vuit pessetes en paper de pagos per cada assignatura del Batxillerat i dotze pessetes i mitja per grupo o part d'ell del Magisteri i un timbre mòvil de deu cèntims per al resguard provisional.

Les matrícules d'honor están exemptes de tot pago, sempre que sollicitin l'aplicació d'elles, del senyor director.

Els alumnes que no hagin pogut matricular-se dintre dels plaços anteriorment expressats i que justifiquen la causa, podran fer-ho en la segona quinzena d'octubre abonant dobles drets.

Hora de despatx: De 10 a 11.
D'ordre del M. I. Sr. vis-director.
Reus 16 d'agost de 1913.—El secretari, F. Cabré Gonzalez.

Escola de Viticultura i Enologia de Reus

Exàmens d'ingrés

Se recorda als aspirants a ingrés en aquesta Escola que les instancies sollicitant els exàmens reglamentaris previs deuen ésser presentades en Secretaria durant la segona quinzena del mes actual.

Reus i agost de 1913.—El Secretari, Juliá Gamonal.

Moviment del Port de Tarragona

DIA 1 DE SETEMBRE 1913

dades facilitats per l'Agencia de don E. Fabrega

Entrades
«Castillejos» de Cètbe, consignat a Ferrer Mary. Adobs.
«Tom» de Cardiff, consignat a Boada Carbó.
«Velazquez» d'Avilés, consignat a Mac Andrews.
«Balboa» d'Hamburg, consignat a Mac Andrews.
«Villarreal» de Les Palmes, consignat a Masólas. Càrrega general.

Sortides
«Castillejos» per a Alacant. Trámit.
«Arno» per a Copenhague. Càrrega general.
«Villarreal» per a Las Palmes. Càrrega general.
«Gasper Bayarri» per a Sant Carles. Lastre.

Anunci de sortides de vaixells

Dia 2.—«Grao» per a Marsella, Génova i Liorne; consignatari Masólas.
Dia 2.—«Balboa» per a Hamburg; consignatari Mac Andrews.
Dia 2.—«Tambre» per a Liverpool; consignatari Mac Andrews.
Dia 3.—«Velazquez» per a Hamburg; consignatari Mac Andrews.
Dia 3.—«Cataluña» per a Marsella; consignatari Mac Andrews.
Dia 3.—«Ciervena» per a Cètbe i Marsella; consignatari Villar.
Dia 6.—«Plato» per a Holanda; consignatari Ferrer.
Dia 6.—«Italia» per a New York; consignatari Mac Andrews.
Dia 8.—«Gerlinger» per a Amberes; consignatari Mac Andrews.
Dia 13.—«Campania» per a Saucia; consignatari Boada.
Dia 1 Octubre.—«Jacona» per a Canadà; consignatari Mac Andrews.

Informació Local

«Las Circunstancias» deu tirar dues edicions diaries. Una per a Reus i una per als habitants de la lluna, i quasi sempre deuen repartir per Reus la destinada al satèlit de la Terra.

Doncs, no'ns expliquem d'altra manera que pugni aparèixer a Reus—un poble relativament, no més que relativament, gran com el nostre—un diari que estampí les inexactituds de «Las Circunstancias» sobre coses de tothom conegudes o al menos testimoniades com lo que ocorre a la plaça pública en hores en que encara va la gent pel món.

Encara tothom recordarà per lo recent, lo que digué «Las Circunstancias» apropòsit del conat d'incendi en la gorja d'una casa del carrer de Sant Joan. Alló de que estigué en perill «toda la manzana de casas» i que no hi havia aigua per a alimentar les bombes i que mercès a l'aigua que prestaren dos veïns generosos, la cosa no passà a majors, etc. I tot per una sanalla d'escolofolla de ametlla!!!

Diumenge, ens fa sapiguer que a l'al-

calde el «pueblo» li propinà a la sortida de la sessió una «estrepitosa silba». Nostres lectors ja deuen conèixer lo que publicarem sobre els xuletets de la «juventud reformista» que resultava que no'n tenien. Doncs bé; es alló tot lo que ocorregué: dos xuletets quan l'alcalde es trobava a mig carrer de Jesús, unes quantes mans que caigueren al damunt de dos brivalls i les exclamacions d'aquesta: «No'n tenim de xuletet, no'n tenim!» i... «pare V. de contar».

Aixó es tot lo que ocorregué. Ara, si al redactor de «Las Circunstancias» li xiulaven les orelles per les vegades que han xiulat als possibilistes, allavors la cosa té la seva explicació. D'altra manera no faria més que pendre el pel als seus lectors, lo qual ens té fins a cert punt sense cuidadó.

Ha mort en aquesta ciutat el conegut comerciant don Francisco Martí i Martí, de la raó social «Barbé i Martí» i ex regidor d'aquest Ajuntament.

L'acte de l'enterro se vegé força concorregut.

Donem nostre pesam als fills del defunt i demés desconsolada familia.

En l'última reunió tinguda per la comissió organitzadora de les festes de Octubre, s'acordà nomenar un comitè

COL·LEGI DE 1.ª I 2.ª ENSENYANÇA

D'INTERNES, MIG PENSIONISTES I EXTERNES

DIRIGIT PER DON FRANCISCO CROS REIG

Carrer de la FONT, 5 (davant l'iglesia de Sant Pere) i de l'ABADIA, 2 (accessorie)

El local, espaiós i ventilat, compta amb sales de classes i habitacions per a l'Internat, dotades d'aigua, electricitat i gas.

Els matriculats en segona ensenyança assisteixen diàriament a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les assignatures respectives.

Aquest Col·legi garanteix, com ho té acreditat durant els 11 anys desde se fundació, la Moralitat, Educació i Ensenyança.

Des del primer de setembre queden obertes les classes de *Parvuls, Elemental, Superior, Batxiller, Magisteri, Comerç, Francès, Mecanografia, Solfeig, Piano i Cant.*

Aquest curs, de 9 a 10 i de 10 a 11 de la nit, s'estableixen classes especials de *Redacció, Càlcul, Tenedoria de llibres i Caligrafia*, en les que, a més dels professors del Col·legi, prestarà son concurs el competent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Riyo.

Per a més informes, dirigir-se al Director en el mateix Col·legi, el qual remeterà prospectes a qui ho solliciti.

REUS I DE SETEMBRE DE 1913.

Informació comercial diària per a FOMENT

Preus corrents del dia d'ahir

Cereals i llegums

Blat.—Aragó superior a 19'50 ptes. los 55 kilos.	> mitjà a 18'50 >	> horta a 17'50 >	> Comarca a — >
Ordi.—Aragó a — > quartera.	> Estranger a 10'75 >	> Comarca a 11'50 >	
Morrocó.—Aragó a — >	> Comarca a — >	> Estranger a 19'50 >	los 100 kilos.
Faves.—Comarca a 15' >	> quartera.		
Favens.—Comarca a — >	> Andalusia a — >	> Estranger a 30' >	los 100 kilos.
Burdanyes.—Comarca a 18' >	>		
Fesols.—Comarca a — >	> Urgel, a — >		
Garrafes a 28 rals quint.			
Situació del mercat. Sostingut.			

Farines i despulls

Farina de 1. ^a a 44' ptes. sac de 100 kilos.	> radona a 42 id. id.	> 2. ^a R. a 37' id. id.	> 2. ^a B. a 31' id. id.
Farineta a 19' ptes. lo sach de 70 kilos.			
Tercerilla a 13' id. lo sach de 60 id.			
Trits a 27 rals lo sach.			
Segó a 23 id.			
Situació del mercat. Sostingut en farina. Fermeza en segó i farineta.			

Ametlles

Mollar en crosta a 63' ptes. sac 50 Ks.	
Esperansa 1. ^a en gra a 135' >	qq. 41.600
2. ^a >	a 132'50 >
Comú del país >	a 130' >
d'Aragó >	a 130' >
Llargueta >	a 135' >
Planeta >	a — >
Situació del mercat. Encalmat.	

Avellanes

Garbellada a 52' ptes. sac 58'4 kilos.	
Propietari negreta a 49'50 >	
embare >	40' >
En gra 1. ^a a 79' >	quinta 41'600
id. 2. ^a >	a 78' >
Situació del mercat. Encalmat.	

Esperits

Destilada a vapor de 95 a 96 graus.	a 130 ptes.
Id. de 94 a 95 >	a 130 >
Recificat de 96 a 97 >	a 130 >
Desnaturalizat de 88 a 90 >	a 130 >
Situació del mercat. Segueix dominant la calma en aquest ram, sostenint-se els preus per no fabricarsen de vi.	

Vins

Negre superior de 6 1/2 a 7 1/2 rals. gran.	
Id. corrent de 6 a 6 1/2 id.	
Bianco superior de 6 1/2 a 7 id.	
Id. corrent de 6 1/2 a 7 id.	
Resat de 6 1/2 a 7 id.	
Mistelles.—Negra de 50 a 55 ptes. carga	
Blanca, de 48 a 52 id.	
Granata, de 50 a 55 id.	
Moscatal, de 60 a 65 id.	
Situació del mercat. La disminució de negocis que com tots los anys té lloc en aquesta época, continua notantse certa fluixetat en les cotitzacions, operantse poc.	

Olis

Pi d'Aragó de 23' a 24' ptes. canti 15 ka.	
Pi d'Urgell >	22' a 23' rals corria 3'75 >
Pi del Camp >	22' a 23' >
Segona bo >	18' a 19' >
Classes fluixes >	a 17' >
De remolta vert >	90' a 95 ptes. carga 115 ka.
De remolta groch >	92' a 98 >
Los olis nous d'Aragó y del Camp son molt defectuosos y cucats valen de 17 a 18 pesetas	

los 15 kg., los nous d'Urgell valen de 17 a 18 ptes. los 15 kg., los dolents o sigui d'olives de terra y de 22 a 25 ptes. los superiors.

Pesca salada

Bacallá: L'últim carregament amb el vapor «Setubal» procedent d'Islandia se cotitza:

Libro, extra	54 ptes. els 40 k.
superior	53 >
primera	52 >
Nornega	46 >
Sardines: No arriba cap peix de condicions, i els únics que vénen de Rias Altas se vénen entre 20 i 25 ptes., curts.	
Venda encalmada.	
Tunyines: Nova pesquera.	
Descarregament 145 duros, la bota.	
Tronc	140 >
Sorra	160 >
Espineta	45 >
Sangatxo	50 >
Frontals	80 >
Oues	70 >
Metalls	75 >

EDUARD RECASENS

Corredor de Comerç Colegiat
Arraval Santa Agna, 55.—Teléfon 108

ORDRES DE BORSA

Cotitzacions diàries, dematí y tarda.—Operacions a plas ab cambie en ferm

Interior.	80'27
Norts.	101'85
Alacants.	98'15
Orenses.	28'95
Andalusos.	70'75
Banc Colonial.	—
Rio Plata.	—

BORSA PARIS

Norts.	474'—
Alacants	458'—

CAMBIS EXTRANJERS

Barcelona: Francs.	7'10.	Llirres.	27'08
Madrid:	—	—	—

FUTURS DE COTÓ

Ordres para les Borses de Liverpool y New-York
Cotitzacions diàries.—Follets explicatius
"COMPRA-VENDA" de paper estranger, de paper de renda (del Estat, obligacions ferroviàries, Municipals de Barcelona y, tots los quals cotitzen en la Borsa de Barcelona), y de valors locals.—Intervenció en tota classe d'operacions en los Bancs de la localitat.

CAMBIS CORRENTS

London 90 dies.	26'63 din.
Idem 8 div.	—
Idem vista.	—
Paris vista.	7'—
Marsella vista.	—
Hamburg vista.	—
VALORS LOCALS	din. pap. op.
440	Gas Reusense
525	Industrial Harinera
625	Banco de Reus de
25	Descuentos y Préstamos
200	C Reusense de Tranvias
400	C Reusense de Tranvias
162'50	Empresa Hidrotórica
190	Electro-Química Ternel
540	Obligacions Manicomio
3000	Reusense.
600	Manicomio Reusense
600	Institut P. Mata (2. ^a E.)
600	Institut P. Mata (3. ^a E.)
500	Obligacions Electra
	Reusense.

Dipòsit de Rellogeria.—Relloges de buixaca i despertadors desde 2'90 ps.

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i dipòsit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels cèlebres artistes

TITTA RUFFO i CARUSO

en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim registrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta marca

l'aparell NO és un "Gramophone".
— Catàlegs gratis —

Ferrocarrils

Servey que regeix desde'l dia 1 de Setembre de 1912

De Reus a Barcelona	
Surt a las 4'35 per Vilanova y arriba	8'12
Vilafranca	8'37 (m)
> 6'54	9'2 (E)
> 8'40	13'27 (x)
> 14'13	17'40 (c)
> 17'16	20'34
> 21'22	23'36 (R)
De Barcelona a Reus	
Surt 5'50	Arriba 9'21 (m)
> 8'25	10'30 (R)
> 9'23	12'48 (c)
> 13'05	16'26 (ll)
> 15'40	19'24 (m)
> 19'50	22'3 (E)

De Reus a Falset y Mora		
Surt 6'50	Surt 9'12	Arriba 9'58 (n)
S 10'45	11'25	11'50 (R)
> 13'18	14'24	14'58 (c)
> 16'30	18'57	19'47 (m)
> 19'46	21'11	21'48 (m)
> 22'11		23'16 (E)

De Mora y Falset a Reus		
Surt a las 5'40	Arriba 6'46 E	
> 6'15	Surt 7'20	8'28 M
> 7'15	9'3	10'44 M
> 12'17	13'11	14'3 E
> 17'1	18'45	20'28 C
> 20'9	20'45	21'18 M

De Reus a Lleida	
Surt a las 8'22 y arriba a las 11'22 (correu.)	
> 13'35	20'05 (m.)
> 17'59	22'03 (m.)
> 20'30	0'22 (m.)

De Lleida a Reus	
Surt 5'30	Arriba 9'46 (m.)
> 16'15	20'17 (m.)
> 15'—	17'58 (c.)
> 8'29	12'59 (m.)

De Reus a Tarragona	
Surt a las 7'38 y arriba a las 8'11 (m.)	
> 9'57	10'30 (m.)
> 12'35	13'07
> 14'08	14'45 (m.)
> 18'08	18'38 (c.)
> 20'50	21'34 (m.)

De Tarragona a Reus	
Surt 7'35	Arriba 8'10 (c.)
> 9'00	9'35
> 12'29	13'06 (m)
> 16'36	17'14 (m.)
> 19'25	20'03 (m.)

Companyia Reusense de Tranvies

Servey de trens que regirà des del dia 9 de Juliol de 1913

Sortides de Reus (Arraval de Robuster)		Sortides de Saló	
Tren n.º 4 a les 3'50	Tren n.º 3 a les 4'35	Tren n.º 27 a les 10'20	Tren n.º 28 a les 9'—
> 20 a 5'37	> 19 a 6'20	> 30 a 11'03	> 29 a 12'—
> 24 a 6'56	> 23 a 7'40	> 36 a 15'55	> 35 a 15'02
> 6 a 8'18	> 5 a 9'07	> 40 a 17'53	> 39 a 16'47
> 2 a 10'15	> 7 a 11'15		> 9 a 18'05
> 32 a 12'50	especial a 14'15		
> 8 a 14'50	n.º 1 a 15'50		
> 38 a 16'30	n.º 39 a 18'40		
> 44 a 19'14	n.º 43 a 20'—		

Adicionals per als dies festius

Tren n.º 28 a les 9'—	Tren n.º 27 a les 10'20
> 30 a 11'03	> 29 a 12'—
> 36 a 15'55	> 35 a 15'02
> 40 a 17'53	> 39 a 16'47
	> 9 a 18'05

PREUS: Bitllets ordinaris 0'75 ptes.—Bitllets d'anada i tornada 1'05.—Nois de 3 a 7 anys 0'30.

Tarifa especial núm. 4

Bitllets d'anada i tornada a 0'60 ptes.

S'expedixen aquests bitllets des del dia 9 de Juliol per als trens que surten de Reus a les 5'37 i 6'56, pognent utilitzar-se per al retorn tots els trens que surten de Saló fins les 15'50. En els dies festius s'expediran bitllets de 60 céntims fins al tren de les 11'03 essent valaders per al regres fins al de les 16'47.

ADVERTENCIES.—El tren núm. 4 de les 3'50 surt de l'Estació Camí de Saló.

En els dies festius se suprimeix el tren Especial que surt de Saló a les 14'15. Els bitllets d'anada i tornada sols son valaders el mateix dia de la seva expedició i no donen dret a facturació d'equipatge. Tots els trens de la línia de Valencia enllacen a Saló amb el Tranvia.

Reus 7 de Juny de 1913.

Mosso per a magatzem

que sapiga llegir i escriure i pesar en báscula.—Informar en l'impremta de aquest diari.

Oficial caixista

Se'n necessita un en aquesta impremta.

IMP. SANJUAN GERMANS.—REUS

LA HIDRAULICA REUSENSE de EMILI AULÉS

Gran fàbrica de mosaics hidràulics

Aquesta fàbrica compta a més d'una infinita varietat de dibuixos, en grans existències de rajoles, lo que li permet poguer servir el genre en immillorables condicions de duració i permanència dels colors.

Preus sense competència.—Camí de Rindoms, 3.—Reus

L'ESPECIALISTA

— EN —

Enfermetats dels ulls

Doctor Angel Mercader

Oculista de l'Hospital Cívic-Militar i del Dispensari Municipal

Ha traslladat

son Consultori Oftalmològic del carrer de Monterols, al

Arraval alt de Jesús, 36, 1.er - Reus

Visita de 9 a 12 i de 3 a 5. Dies festius de 10 a 12

Borrás-Dentista

Aprovat per la Facultat de Medicina de Madrid
Plassa Constitució (Mercadal), 13, 1.er, 2.ª - REUS

Métode nou i sens dolor per a el tractament de ies dents.—Dents artificials sense paladar, ganxos ni ressorts deixant el paladar enterament lliure.—Construcció de dentadures de tots sistemes.—Especialitat amb extraccions sense dolor i corones d'or i porcelana.

Preus econòmics
Consulta: A Mora d'Ebre els dijous primer i tercer de cada mes. Gratuïta de 12 a 1 tots els dies excepte'ls dijous i dies festius

Gran Tintoreria Barcelonesa

— DE —
MANUEL CIBIACH

CARRER GALANES N.º 7 (DAVANT "LA PALMA").—REUS
Se renta i tenyeix tota classe de robes.
Especialitat en colors en la mostra.

Llet condensada Marca Lleó

Aquesta llet que és munyida solsament de les millors vaques, és homogenitzada i esterilitzada per un procediment de tota seguretat i baix l'inspecció de les primeres autoritats científiques. És absolutament pura i l'única que conté tota la nata, és completament lliure de germens mòrbids i de fermentació, conservant el seu bon sabor en tots els olimes i encara que sigui guardada indefinidament. L'única que's recomana per als mal lta i la cria dels nens. Se ven en les millors droguerías i establiments de comestibles.

ENOFOSFORINA

Reconstituient el més efíca i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegría. Es tónic cerebral perquè remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Farmacia Serra

Arraval de Santa Agna, núm. 80; i

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.^a

Martí Napolità (Alcañiz),
REUS

IBARRA i C. Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián.—Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya amb escales a Valencia, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solsament 14 dies en el viatge.—S'expedeix coneixement directe pera Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3" i per a Dunquerque als vapors de la Companyia Francesa "Donaia i d'Anzia".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Únic servei fixe i setmanal per a Certe i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDAS

Per a la Costa d'Espanya

Per a Certe i Marsella

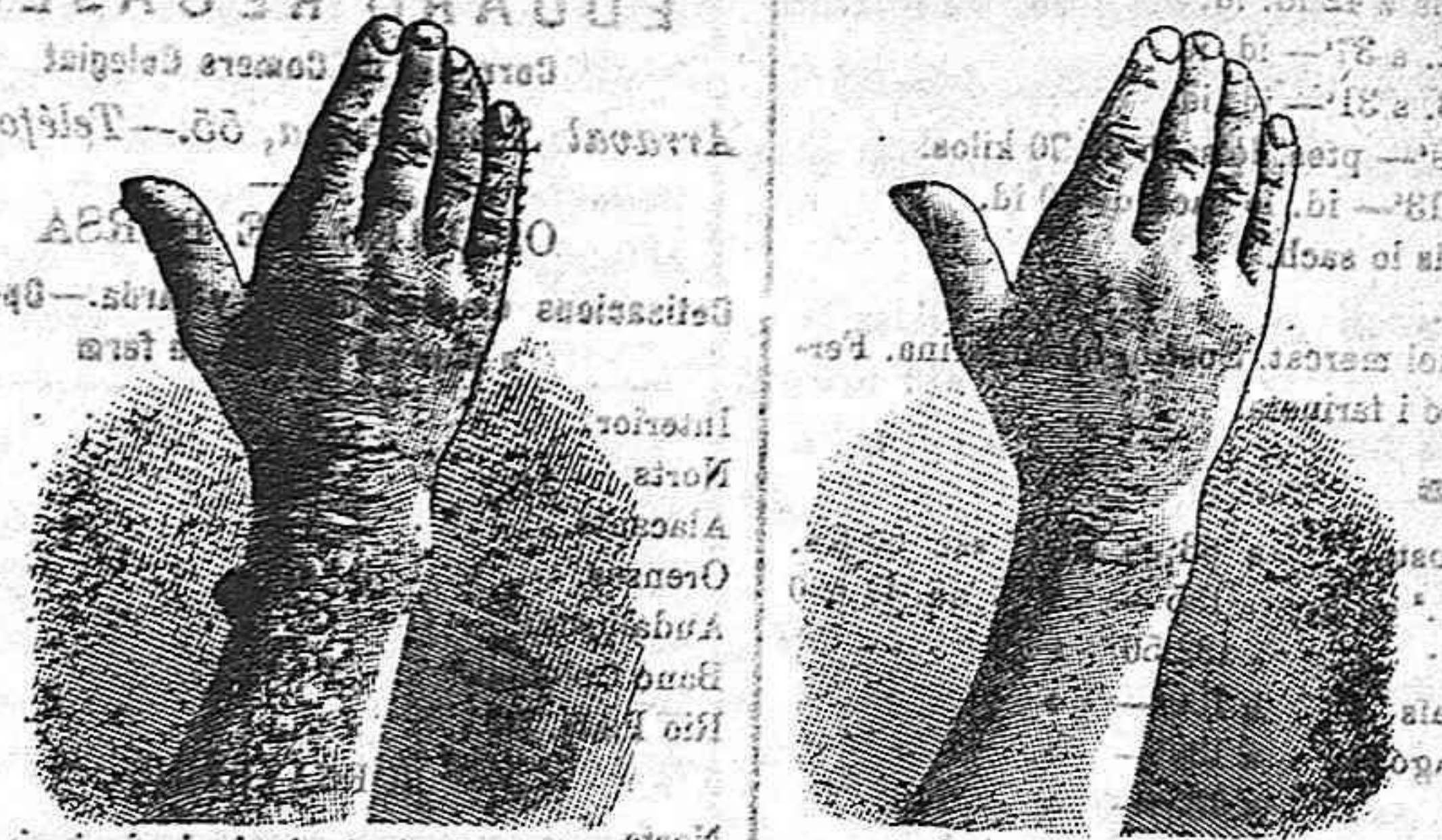
Setembre 4	Vapor Cabo Peñas	Setembre 5	Vapor Cabo San Antonio
" 11	" Corona	" 12	" Quejo
" 18	" San Antonio	" 19	" Oropesa
" 25	" Quejo	" 26	" Higue
Octubre 2	" Oropesa	Octubre 4	" Roca

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. - Telèfon núm. 45

DESCUBRIMIENTO SENSACIONAL

Curación radical de todas las enfermedades de la piel, de las llagas de las piernas y del artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc., por medio del

Tratamiento de L. RICHELET

Antes de la curación.

Después de 15 días del tratamiento.

Hemos señalado ya a los lectores de nuestro periódico, el Descubrimiento sensacional del Sr. RICHELET (farmacéutico-químico) en Sedan (Francia), en lo concerniente a las enfermedades de la piel y de la sangre. A continuación indicamos las afecciones que más particularmente son curadas por este prodigioso tratamiento:

Eczemas, herpes, impetigos, acnes, sarbullidos, prurigos, royeos, sarbullidos faringicos, psoriasis, sifosis de la barba, comezones, enfermedades del cuero cabelludo, afecciones de la nariz y oídos, llagas y eczemas varicosas de las piernas, enfermedades sifiliticas.

La curación es igualmente segura en los trastornos de la circulación en el hombre y en la mujer, y en el artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc.

JAMAS HA HABIDO UN DESAGIERTO. Este maravilloso tratamiento ejerce su acción tanto en el punto donde se localiza el mal como en la sangre, que la deja completamente purificada y regenerada. El tratamiento de L. Richelet se encuentra en todas las buenas farmacias y droguerías de España, Canarias y Baleares.

Pídanse hoy mismo un folleto ilustrado en lengua española al autor, Sr. RICHELET, al depositario general en España D. FRANCISCO LOYARTE, droguería, calle San Martín 33, SAN SEBASTIÁN, y será remitido gratuitamente.

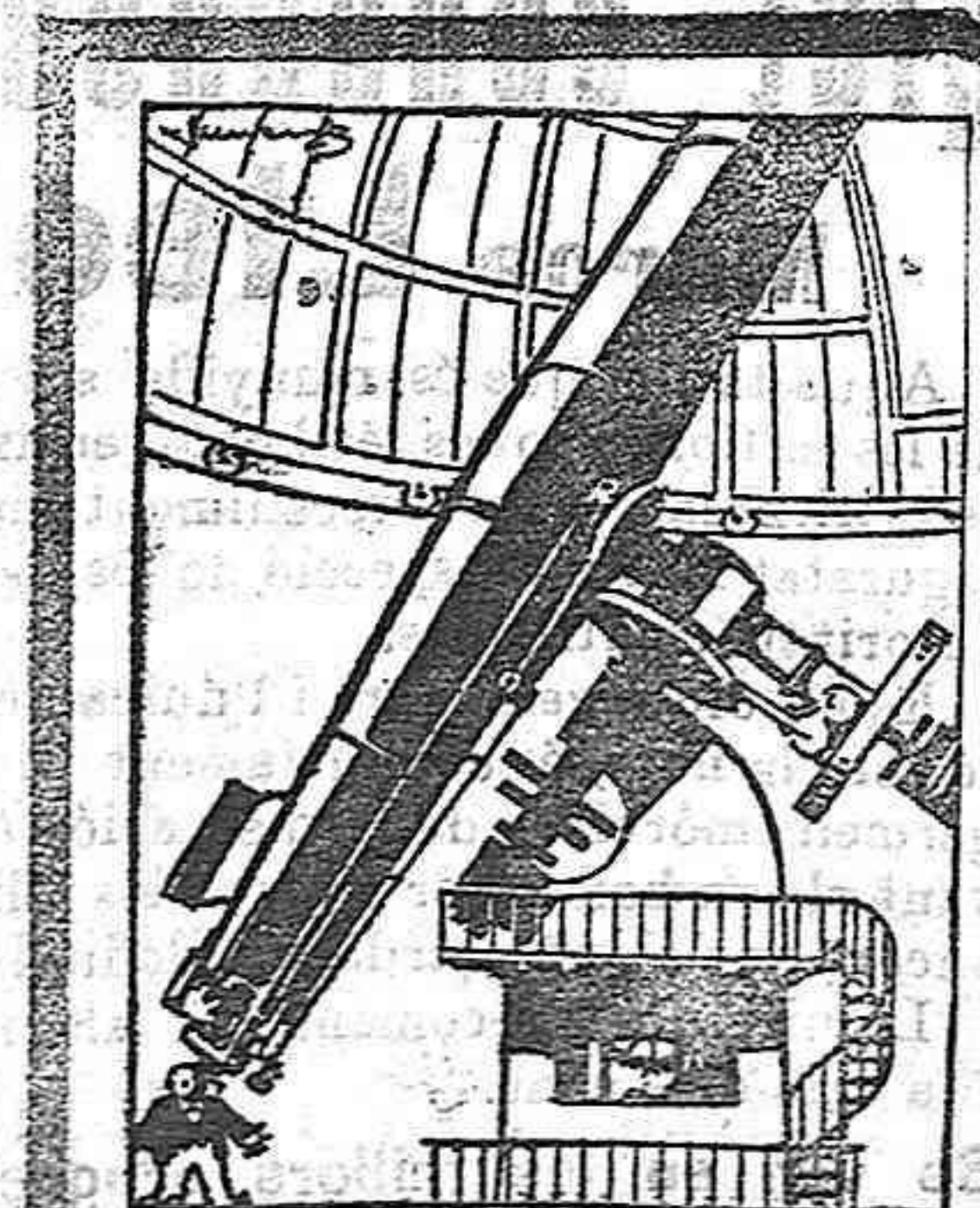
L. RICHELET, 13, rue Gambetta, SEDAN (Francia)

DEPÓSITO GENERAL Y VENTA.—Droguería de D. Francisco Loyarte, calle de San Ignacio de Loyola, 9, San Sebastián.

Venta en Reus.—A: PUNYED LLOBREAS, calle Llovera, 47.—ANTONIO SERRA Arraval de Santa Ana, 80.

Portadores baratos

En casa de Teodor Vernet, carrer de St. Francisco Xavier, 4, se venen portadores de superior qualitat a preus barates.

POLVO NOËL

ANTISÉPTICO

ESCODIDOS DE LOS NIÑOS ESCALIENTE SUAVIZADOR DE LA PIEL. EVITA SUOR Y MAL OLOR DE LOS PIES Y SOBACOS. PARA DESPUES DEL BAÑO Y TOILETTE. PARA DESPUES DEL AFEITADO.

AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA. JOAQUIN FAU—MALLORCA 124—BARCELONA.

Pots a 0'85 i 0'50 pessetes i pot metall luxe a 1'25. De venda en Farmacies i Droguerías

No hay habitantes en Marte. Lo seguro, puesto que de haberlos, ya hubieran hecho un pedido de NOËL.

DISPONIBLE

... ..